

Perusmuistio: Jätteensiirtoasetuksen muutos koskien sekalaisen yhdyskuntajätteen viennin sallimista Sveitsiin

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kiireellisen käsittelyaikataulun johdosta asia saatetaan ensivaiheessa eduskunnan käsiteltäväksi tällä E-kirjeellä. Asiasta lähetetään viipymättä myös perustuslain 96 §:n mukainen samansisältöinen U-kirjelmä.

Komissio antoi 29.4.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1157 jätteiden siirroista (jäljempänä jätteensiirtoasetus) muuttamisesta OECD-maihin (Sveitsiin) hyödynnettäväksi tarkoitetun sekalaisen yhdyskuntajätteen vientikiellon osalta (COM(2026) 183 final).

Alustavan arvion mukaan ehdotusta tullaan käsittelemään neuvoston ympäristöryhmässä 18.5.2026. Puheenjohtajan aikomuksena on edetä asiassa mahdollisimman nopeasti, koska vuonna 2024 uudistettu jätteensiirtoasetus on tulossa voimaan 21.5.2026 ja ilman ehdotettua muutosta tiettyjen jätteiden vienti Sveitsiin vaikeutuu huomattavasti. Komission toiveena on, että neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsisivät ehdotuksesta nopeasti sopuun, mutta viimeistään 20.5.2027, jolloin viimeistään nykyiset sekalaisen yhdyskuntajätteen jätesiirot ovat Sveitsiin umpeutuvat.

Suomen kanta

Valtioneuvosto kannattaa ehdotettua muutosta, jolla sallittaisiin sekalaisen yhdyskuntajätteen ja sekalaisesta yhdyskuntajätteestä jalostetun jäteperäisen polttoaineen vienti OECD-maihin Sveitsin osalta.

Valtioneuvosto katsoo, että sekalaisen yhdyskuntajätteen siirrot hyödynnettäväksi EU:n ulkopuolelle Sveitsiin tulisi jatkossakin sallia, vaikka uudistettu jätteensiirtoasetus kieltää sen muiden OECD-maiden osalta 21.5.2026 alkaen. Ehdotettu muutos vastaisi nykyistä käytäntöä, jossa sekalaisen yhdyskuntajätteen siirrot hyödynnettäväksi Sveitsiin sallitaan.

Pääasiallinen sisältö

Uudistettu EU:n jätteen siirtoasetus (EU) 2024/1157 (jäljempänä jätteen siirtoasetus) tuli voimaan 21.5.2024 ja sitä aletaan pääosin soveltaa 21.5.2026, jonka jälkeen sekalaisen yhdyskuntajätteen vienti hyödynnettäväksi EU:sta Sveitsiin ei ole enää sallittua. Komission tiedonannossa yksinkertaistaminen kestävästä kilpailukykyyn saavuttamiseksi (COM(2025)980) komissio tunnisti jätteen siirtoasetuksen uudistamisen johdosta syntyneet tietyt alueita koskevat sekalaisen yhdyskuntajätteen viennin haasteet.

Ehdotuksella mahdollistettaisiin edelleen sekalaisen yhdyskuntajätteen siirrot Sveitsiin sen jälkeen, kun uudistettua jätteen siirtoasetusta aletaan soveltaa. Nykyään EU:n eri jäsenvaltioista kuljetetaan Sveitsiin sekalaista yhdyskuntajätettä 200 000 tonnia vuosittain. Suuri osa jätteestä on peräisin Sveitsin läheisyydessä sijaitsevilta EU-maiden paikakunnilta, ja kuljetusmatka Sveitsissä sijaitseviin laitoksiin on huomattavasti lyhyempi kuin muihin EU-maissa sijaitseviin laitoksiin.

Ehdotus koskee ainoastaan sitä, että kieltä viedä sekalaista yhdyskuntajätettä OECD-maihin hyödynnettäväksi ei sovelleta, kun tällaista jätettä viedään Sveitsiin. Muutos koski jätteen siirtoasetuksen 44 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, johon lisättäisiin maininta siitä, että sekalaisen yhdyskuntajätteen viennin kieltä ei koskisi viennin Sveitsiin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Jätteen siirtoasetuksen muutosehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192(1) artikla (ympäristö).

Ehdotus käsitellään noudattaen tavallista lainsäätämisympäristöä, jossa Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät yhdessä säädöksen. Neuvostossa hyväksymisestä päätetään määränemmistöllä.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen. Myös nykyisellä jätteen siirtoasetuksella on sama oikeusperusta.

Komissio katsoo, että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukainen. Komissio katsoo, että on perusteltua laatia yhdenmukaiset säännöt jätteiden viennistä Sveitsiin, jotta kaikkia EU:n jätealan toimijoita, jotka haluavat toimittaa jätteitä Sveitsiin, kohdellaan tasapuolisesti ja jotta ne olisivat oikeudellisesti selkeitä. Komissio katsoo, että Sveitsin jättäminen pois kiellosta viedä sekalaista yhdyskuntajätettä hyödynnettäväksi poistaisi tulevan esteen sekalaista yhdyskuntajätettä koskevan ympäristöystävällisen jätehuollon varmistamiselle hyödynnettäväksi lähimmässä laitoksessa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin käsittelystä ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Kansallinen valmistelu

E-kirje on valmisteltu ympäristöministeriössä. E-kirjeluonnos jätteen siirtoasetuksen muutosehdotuksesta on käsitteily ympäristöjaoston (EU-23) kirjallisessa menettelyssä 12.5.-13.5.2026.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Koska kyseessä on EU-asetus, se on suoraan sovellettavaa oikeutta kaikissa jäsenvaltioissa. Ehdotus ei aiheuta tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa sekalaisen yhdyskuntajätteen siirrot Sveitsiin hyödynnettäväksi vastikään uudistetussa jätteensiirtoasetuksessa. Komissio perustelee muutosta myös sääntelyn yksinkertaistamisella. Komissio ei ole laatinut kohdennetusta muutosehdotuksesta erillistä vaikutusarvioita.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen siirtojen salliminen Sveitsin rajan läheisyydessä sijaitsevilta raja-alueilta (mm. Itävallasta, Saksasta, Ranskasta) Sveitsissä sijaitseviin jätteenkäsittelylaitoksiin jatkaisi jo pitkään noudatettua käytäntöä. Jos muutosta ei sallittaisi, kyseinen jäte siirrettäisiin komission arvion mukaan paljon kauempana sijaitseviin laitoksiin, mikä johtaisi tieliikenteen lisääntymiseen rautatieliikenteen sijaan. Tämä lisäisi kyseessä olevien jätteiden jätehuollon kustannuksia ja aiheuttaisi tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä. Komissio arvioi, että kohdennettu asetuksen muutos ei vaikuttaisi asetuksen keskeisiin tavoitteisiin.

Suomesta ei viedä sekalaista yhdyskuntajätettä hyödynnettäväksi Sveitsiin, joten ehdotuksella ei ole vaikutuksia Suomessa toimiville jätealan yrityksille eikä viranomaisille.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ehdotuksella ole ei vaikutuksia perustuslain eikä perus- ja ihmisoikeuksien kannalta.

Asiakirjat

COM(2026) 183 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marja-Riitta Korhonen, marja-riitta.korhonen@gov.fi puh. 0295 250398

VAHVA-tunnus

EU/597/2026

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite